

YTTRANDE

Datum
2020-08-31

Diarienummer
1.1.3-2020-05643
GD-2020-137

Handläggare
Abraham Mellkvist-Roos

Ert diarienummer
S2020/03569/FS

Socialdepartementet
remissvar@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se

Strukturförändring och investering i hälso- och sjukvården – lärdomar från exemplet NKS (SOU 2020:15)

Vetenskapsrådet har granskat förslagen från Utredningen om offentlig-privat samverkan, styrning och kontroll utifrån sitt uppdrag att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden samt de särskilda uppgifter som myndigheten har i sin roll som forskningsfinansiär och forskningspolitisk rådgivare.

Sammanfattning

Vetenskapsrådet ställer sig bakom rekommendationen att regeringen bör låta utreda hur förutsättningarna för utbildning och forskning inom hälso- och sjukvården i dagsläget ser ut på regional och nationell nivå och hur förutsättningarna kan säkerställas vid fortsatta strukturförändringar och investeringar.

Vetenskapsrådet ställer sig bakom rekommendationen om styrning och kontroll vid större strukturförändringar inom hälso- och sjukvården.

Vetenskapsrådet ställer sig bakom rekommendationen om konsekvensanalys av styrmodeller och organisationsmodeller.

Motivering

En kunskapsbaserad och jämlik vård, samt forskning av hög kvalitet, kräver en integrering av forskningsuppdraget i hälso- och sjukvården, med en nära koppling mellan vårdgivare och företrädare för akademien. För att kunna rekrytera morgondagens forskare behöver vårdpersonalen utbildas kontinuerligt och nya studenter måste få grundläggande kunskaper i forskningsmetodik. Förutom att höja kvaliteten på vården möjliggör även samverkan mellan hälso- och sjukvården och akademien att patienternas tillgång till nya innovativa behandlingar ökar.

Integrering av klinisk forskning av hög kvalitet i hälso- och sjukvården bygger på samverkan mellan regionerna och de akademiska institutionerna. För att säkerställa forskning av hög kvalitet i framtiden är det nödvändigt att denna samverkan är en naturlig del även i hälso- och sjukvårdens förändrings- och

utvecklingsarbete och att forskningens företrädare bjuds in på lika villkor i diskussioner om hälso- och sjukvårdens framtid.

Vetenskapsrådet har synpunkter på följande delar i utredningen.

9.8.1. Förutsättningar för utbildning och forskning

Vetenskapsrådet delar utredningens uppfattning om att förutsättningarna för forskning och utbildning måste säkerställas vid strukturförändringar och investeringar av hälso- och sjukvården i regionerna. Därför anser Vetenskapsrådet att regeringen bör låta utreda hur förutsättningarna för forskning och utbildning ska säkerställas vid framtida strukturförändringar. I denna utredning är det med tanke på patientperspektivet även viktigt med en nationell helhetssyn och konsekvensanalys, med samverkan mellan regioner när omstruktureringar planeras, för att patienter ska erbjudas samma tillgång till kliniska studier över hela landet.

Det är viktigt att utredningens omfattning inte blir för snäv, eftersom även mindre strukturförändringar som pågår under längre tid kan få betydande konsekvenser för den kliniska forskningen. Till exempel kan ökad privat upphandling eller digitalisering av vården förändra patientunderlaget hos forskningsintensiva miljöer, och därmed potentiellt försämra möjligheterna till forskning av hög kvalitet.

9.8.3 Styrning och kontroll vid större strukturförändringar och investeringar inom hälso- och sjukvården

Vetenskapsrådet instämmer i att det är viktigt att systematiskt förbereda förändringsarbete genom att inhämta kunskap från olika berörda aktörer med ansvar för samtliga uppdrag för hälso- och sjukvården, vilket inkluderar forskning och utbildning. Stora strukturförändringar av hälso- och sjukvården kan förändra förutsättningarna för forskning avsevärt. Dessutom kan en återgång till beprövad struktur och infrastruktur kan vara svår och kostsam. Det är med anledning av detta önskvärt med kravställning för att säkra goda möjligheter till hälso- och sjukvårdens samtliga uppdrag, inkluderat forskning.

9.8.4. Konsekvensanalys av styrmodeller och organisationsmodeller

Enligt Vetenskapsrådets mening är det viktigt att konsekvensanalyser inkluderas i underlag inför beslut om betydande organisationsförändringar inom hälso- och sjukvården, eftersom omorganisation av hälso- och sjukvården både lokalt och regionalt kan förändra förutsättningarna för forskning. För att säkerställa goda möjligheter till forskning i nära samverkan med hälso- och sjukvården är det angeläget att synpunkter från företrädare för universitet och högskolor samt verksamma inom vårddyrket med forskningsaktivitet och erfarenhet beaktas i beslutsprocesser.

Yttrandet har beslutats av generaldirektören Sven Stafström i närvaro av rådsdirektören Maria Thuveson, chefsjuristen Anna Hörnlund, administratören Isabella Forssén, enhetschefen Maria Wästfelt och forskningssekreteraren Abraham Mellkvist-Roos, föredragande. I den slutliga handläggningen har ansvarige för ALF-kansliet Jeanette Johansen deltagit.

Sven Stafström
Generaldirektör

Abraham Mellkvist-Roos
Forskningssekreterare

Kopia till Utbildningsdepartementet